

aeg siis muul tarvilisemal wiisil mitte otsa ei ja ja ruttu mööda ei lähe? Aga iga paha asjaga on lugu nõnda, et kui see kord õpitud, siis ei ole enam hõlbus lahti saada. Wana Luterus ütles juba: „Jooma kurat saab jääma kuuni wiimse pääwani.“ Needsamad sõnad maksivad ka tubaka suitsetamise kohta, sest joomine ja suitsetamine on otsegu kaksikwennad. Mõni lugeja saab wist mõtlema ehk üttelema: „Kui wiin ja tubakas nii kahjutegevad on, miks siis õpetajad ja targad arstid isegi neid pruugivad ja wiimased mitmed oma kirjades kiitvad, et tubaka suitsetamine terwisele üdna hea peab olema, et peab paha wet ihu seest wäljakiskuma ja ka hambawalu wastu hea olema?“ Jah, palju on küll kirjutatud, aga teised kirjutawad jälle selle wastu ja ütlevad, et see mitte õige ei ole ja et tubaka suitsetamine hammastele hoopis paha peab olema, sest et tubaka õli wõi sahwet hammaste kõwa korra ümbert ärasööb ja siis hambad hoopis ärarikub ja nõnda üleüldse terwisele kahjulik on; niihästi pea kui sisekonnale. Sest kui wiin ja tubakas alles tundmata oliwad, siis oliwad inimesed hoopis terwemad ja tugewad ja hambad oliwad neil surmani terwed ja kõwad ja mitte nõnda kui nüüd, et ju mitmel noores põlwes hambad suust äraatkewad ja üleüldse pödewad, mis wiina ja tubaka kihwt ju wanematest laste külge on toonud.

Ja kui suurt rahakahju tubaka suitsetamine teeb, wõime sest pisukestest asjast näha, kuidas üks annuwäärt ja tõsine mees mulle rääkis, et ta on ühte noort meest tunnud, kes aastas wiiekümne rubla eest, muist ise põletades ja ka muist sõbra-dele jägades, on sigarid läbilöönud. Igapäidi on tubaka pruukimine kahjulik; mitmed ei ja piibu himu pärast aega ühte tundigi kirikus paigal seista, ehk parem, naad ei lähegi sinna. Koolipoisikesedki ei saa tubaka pärast rahu õiete õppida, waid käiwad nurga taga mullitsatel papirosi tõmbamas.

Ka paganad saawad aru, et tubakas kahjulik on, sest mõned neist ütlesiwad kord oma missonääri wastu: „Madsa, niikaua kui meil tubakast on, ei pööra meie mitte patust.“ Seepeale töid nemad piibud missonääri kätte. Seda wõiks ka küll mõni ristiniimene teha.

Aga mis weel kõigebullem on: Ka mitmed naesterahwad käiwad juba papirosi juus ja mõnel koguni weel piibu tobi. — Mis sa teed, kui asi nii kangel on? — Mina tubaka muusutamise ei pea mitte terwisele nii kahjulik olema kui suitsetamine. — Tubaka lõngas pidamine on royp ja inetu, millest ei maksa rääkidagi.

Nüüd weel paar sõna paieri illest, mis meie päiwil õiete moodiks lakkuda on. Ma lugesin hiljuti ühest raamatust, et wana kuratil, see on